

Sprawozdanie
z realizacji zadań gminy
z zakresu wspierania rodziny
i systemu pieczy zastępczej
za 2022 rok
oraz przedstawienie potrzeb
związanych z ich realizacją

Spis treści

Wprowadzenie	3
I. Pomoc dla rodzin przeżywających trudności	4
1. Asystent rodziny	4
1.1. Ilość rodzin oraz dzieci objętych wsparciem asystenta	4
1.2. Plan pracy z rodziną	4
1.3. Zakres pomocy udzielanej rodzinie i dzieciom	5
1.4. Współpraca asystenta z pieczą zastępczą i innymi instytucjami	5
1. 5. Ocena okresowa	6
1. 6. Dodatek finansowy za pracę asystenta rodziny	6
II. Piecza zastępcza	7
2.1. Wstępna kwalifikacja kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	7
2.2. Ilość rodzin oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	8
2.3. Wsparcie finansowe dzieci z niepełnosprawnością w rodzinnej pieczy zastępczej	8
2.4. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	8
2.4.1. Ilość rodzin objętych wsparciem koordynatora	8
2.4.2. Plan pomocy dziecku	9
2.4.3. Współpraca koordynatora z innymi instytucjami	10
2.4.4. Finansowanie rodzin zastępczych	10
2.4.5. Okresowa ocena sytuacji dziecka oraz rodziny	11
III. Promocja rodzicielstwa zastępczego	12
IV. Proces usamodzielnienia wychowanków rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo – wychowawczych.....	13
4.1. Finansowanie wychowanków rodzin zastępczych	13
4.2. Finansowanie wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych	13
4.3. Pomoc wychowankom	14
V. Instytucjonalna piecza zastępcza	14
VI. Szkolenia i konferencje	15
VII. Poradnictwo specjalistyczne	16
7.1. Świetlica Środowiskowa	16
VIII. Superwizja	17
IX. Działania na rzecz deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej	18
Wnioski	18

Wprowadzenie

Zagadnienia w zakresie zadań wsparcia rodziny reguluje ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm). Zgodnie z art. 176 ww. ustawy do zadań gminy z zakresu wspierania rodziny należy między innymi:

- 1) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- 2) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
- 3) finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- 4) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej,
- 5) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Stosownie do art. 179 ust. 1 i art. 182 ust. 5 ww. ustawy Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Chełmie składa roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją tych zadań.

Działania są realizowane na mocy aktów prawnych oraz skorelowanych z nimi zapisów „Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej Miasta Chełm na lata 2023 - 2025”.

Rodzina to podstawowa komórka społeczna, pierwsze i najważniejsze środowisko dziecka, w którym tworzone są więzi, kształtowane właściwe postawy, zaspokajane potrzeby emocjonalne. Rodzina formuje w młodym człowieku system wartości, wzorce i normy postępowania. Jej podstawową i nadrzędną funkcją jest ochrona dziecka, opieka, zaspokajanie potrzeb biologicznych i psychicznych, a także wspieranie w procesie usamodzielnienia się.

I. Pomoc dla rodzin przeżywających trudności

Według danych ze sprawozdania Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej (MRiPS 03 - sprawozdanie ze świadczeń pomocy społecznej udzielonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodziny) opracowanego za 2022 roku z pomocy społecznej skorzystało 1117 rodzin, w tym 237 rodzin (liczących 839 osób) z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Problem bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego łączy się często z innymi dysfunkcjami m. in.: niepełną strukturą rodziny, wielodzietnością, uzależnieniami, przemocą, długotrwałą lub ciężką chorobą, niepełnosprawnością.

1. Asystent rodziny

Asystent rodziny udziela wsparcia rodzinom, które w swoim życiu doświadczają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.

1.1 Ilość rodzin oraz dzieci objętych wsparciem asystenta

W okresie sprawozdawczym 60 rodzin, w których wychowywało się 137 dzieci, zostało objętych wsparciem asystenta rodziny w związku z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Wspieranie rodzin było prowadzone za zgodą i przy aktywnym udziale członków rodzin. Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny prowadził pracę uzależniona była od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie przekroczyła limitu ustawowego 15 rodzin. Wizyty w środowisku asystenci rodziny odbywali co najmniej 2 razy w tygodniu w różnych porach dnia. Natomiast w szczególnie uzasadnionych przypadkach częstotliwość tych wizyt wzrastała do 4 - 5 tygodniowo, a w razie potrzeby kontakty z rodzinami odbywały się poprzez połączenia telefoniczne.

1.2 Plan pracy z rodziną

W ramach działań podejmowanych na rzecz rodziny, asystenci rodziny współpracowali z pracownikami socjalnymi w zakresie realizacji planów pracy z rodziną oraz przekazywania informacji o trudnościach w pracy z rodziną. Natomiast w sytuacjach nagłych, szczególnie gdy zagrożone było dobro dziecka, asystenci rodzinni, kuratorzy karni.

Z każdą rodziną praca prowadzona była zgodnie z opracowanym planem pracy z rodziną. Powyższy plan obejmował zakres realizowanych działań mających na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych. Celem głównym każdego planu pracy z rodziną była poprawa funkcjonowania rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Powyższe plany zawierały również cele szczegółowe dostosowane do problematyki i potrzeb danej rodziny.

1.3 Zakres pomocy udzielanej rodzinie i dzieciom

- 1) bezpośrednie kontakty z dziećmi i rodziną, głównie w środowisku domowym, polegające na słuchaniu wypowiedzi członków rodziny, budowaniu relacji opartej na zaufaniu, obserwacji i analizie uzyskanych informacji,
- 2) wzmocnienie roli i funkcji opiekuńczo - wychowawczych,
- 3) rozwijanie umiejętności opiekuńczo - wychowawczych,
- 4) pomoc doraźna tj.: pisanie podań, pism, próśb, pomoc w załatwieniu spraw urzędowych,
- 5) pomoc długofalowa:
 - a) stworzenie warunków do rozwoju zainteresowań,
 - b) organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego,
 - c) zapewnienie stałej pomocy w rozwiązywaniu trudności wychowawczych,
 - d) udzielanie porad w sprawach życiowych związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego, zarządzaniem budżetem domowym, pielęgnacją i zdrowotnymi potrzebami dziecka,
 - e) udzielanie porad w sprawach związanych z przemocą, uzależnieniami, radzeniem sobie w trudnych sytuacjach życiowych,
 - f) zapewnienie wsparcia w postaci świetlicy środowiskowej.

1.4 Współpraca asystenta z pieczę zastępczą i innymi instytucjami

W przypadku umieszczenia dziecka poza rodziną biologiczną, asystenci rodziny współpracowali z placówkami opiekuńczo - wychowawczymi, w których zostały umieszczone dzieci z rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny. Współpraca ta polegała na opracowaniu i realizacji planów pomocy dzieciom przebywającym w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Asystenci rodzin uczestniczyli również w posiedzeniach zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, a także przygotowywali opinie na temat sytuacji rodziny pod kątem możliwości powrotu dzieci pod opiekę rodziców.

W celu poprawy funkcjonowania rodziny asystenci rodzin współpracowali z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, organizacjami samorządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny tj.:

- 1) placówkami oświatowymi,
- 2) poradniami psychologiczno - pedagogicznymi,
- 3) Międzywydziałowym Zespołem ds. Interwencji Kryzysowej powołanym Zarządzeniem Nr 39/2022 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Chełmie z dnia 13 listopada 2022 roku,

- 4) Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Chełmie,
- 5) Ośrodkiem Profilaktyki, Diagnostyki i Terapii Zdrowia Psychicznego „Rodzina” w Chełmie,
- 6) Centrum Psychologii i Psychoterapii Euro - Medica w Chełmie,
- 7) Punkt Profilaktyki i Terapii FAS/FASD w MOPR w Chełmie,
- 8) Centrum Integracji Społecznej w Chełmie.

1.5 Okresowa ocena

W 2022 roku w miesiącu czerwcu i grudniu dokonano okresowej oceny rodzin objętych asystenturą. W ocenie brali udział pracownicy Referatu Asysty Rodzinnej oraz pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Chełmie. Podczas dokonywania oceny omawiana była aktualna sytuacja rodzin oraz trudności napotymane w pracy z nią i propozycje ich rozwiązania. Z oceny sytuacji rodziny, asystenci rodziny sporządzili łącznie 112 protokołów, w których szczegółowo opisano funkcjonowanie rodziny, zadania zrealizowane zgodnie z planem pracy z rodziną oraz wnioski.

W wyniku powyższej oceny, w roku sprawozdawczym współpracę z asystentem rodziny zakończyło 10 rodzin. Powodami zakończenia powyższej współpracy były:

- 1) osiągnięcie założonych celów – 3 rodziny,
- 2) brak współpracy z asystentem – 5 rodzin,
- 3) zmiana miejsca zamieszkania – 2 rodziny,

Trzy rodziny były objęte wsparciem asystenta rodziny (przez okres jednego, pięciu i siedmiu miesięcy). Dwie rodziny zakończyły współpracę ze względu na wyjazd rodziny poza teren miasta Chełm. Jedna rodzina z uwagi na brak możliwości współpracy i kontaktu zakończyła pracę z asystentem rodziny. Dwie rodziny w 2022 roku, które przebywały w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Chełmie współpracowały z asystentami rodziny w kierunku usamodzielnienia i osiągnięcia niezależności, podjęły zatrudnienie oraz wynajęły stancje, tym samym opuszczając ww. Ośrodek.

Postanowieniem Sądu jedna z rodzin została zobligowana do pracy z asystentem rodziny. W czerwcu 2022 roku matce została przywrócona władza rodzicielska, w związku z tym zakończyła się współpraca asystenta z rodziną.

W okresie sprawozdawczym 2022 roku pięcioro dzieci z dwóch rodzin objętych asystenturą zostało umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej, a dzięki intensywnej pracy i wsparciu asystentów rodziny, dwoje dzieci powróciło pod opiekę rodziców biologicznych.

1.6 Dodatek finansowy za pracę asystenta rodziny

W 2022 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Chełmie do pracy z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych zatrudniał

Sprawozdanie z realizacji zadań gminy z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za 2022 rok oraz przedstawienie potrzeb związanych z ich realizacją

4 asystentów rodziny. Na jednorazowe dodatki w ramach „Programu asystent rodziny na rok 2022” Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Chełmie otrzymał dotację w wysokości 12 000,00 zł, która została przeznaczona na dodatki dla 4 asystentów rodziny.

II. Piecza zastępcza

Zarządzeniem Prezydenta Miasta Chełm Nr 285/11 z dnia 12 października 2011 roku w sprawie wyznaczenia organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Chełmie realizuje zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej do których należy m. in. zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo - wychowawczych.

Rolą pieczy zastępczej jest praca z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – zapewnienie mu opieki i wychowania w środowisku zastępczym.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie:

- 1) orzeczenia sądu, a w przypadku pilnej konieczności możliwe jest umieszczenie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka,
- 2) umowy zawartej między rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, a starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny lub miejsce prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

2.1. Wstępna kwalifikacja kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej

Pracownicy Zespołu Pieczy Zastępczej w 2022 roku wydali ogółem 12 opinii psychologicznych oraz 9 ocen na temat predyspozycji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, poprzedzonych wywiadami środowiskowymi, w tym na wniosek sądu wydano 9 opinii dotyczących kandydatów na rodzinę zastępczą spokrewnioną i niezawodową.

Jednocześnie Sąd Rejonowy III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Chełmie bez opinii Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej ustanowił 5 rodzin zastępczych spokrewnionych oraz 1 rodzinę zastępczą niezawodową (bez szkolenia dla rodzin zastępczych). W 2022 roku Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej wydał 2 pozytywne opinie dotyczące predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej dla ustanowionych przez sąd rodzin. Trzy rodziny zastępcze spokrewnione i jedna rodzina zastępcza niezawodowa nie posiadają pozytywnej opinii Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

W okresie sprawozdawczym w rodzinnej pieczy zastępczej na podstawie postanowienia sądu umieszczono 24 dzieci.

2.2. Ilość rodzin oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

W okresie sprawozdawczym rodzinną pieczę zastępczą sprawowało ogółem 82 rodziny, w tym:

- 1) 52 rodzin spokrewnionych,
- 2) 28 rodzin niezawodowych,
- 3) 2 rodzinne domy dziecka.

W rodzinnej pieczy zastępczej przebywało w 2022 roku 132 dzieci, w tym:

- 1) 76 dzieci w rodzinach spokrewnionych,
- 2) 39 dzieci w rodzinach niezawodowych,
- 3) 17 dzieci w rodzinnych domach dziecka.

W 2021 roku na terenie miasta Chełm rodzinną pieczę zastępczą sprawowało ogółem 79 rodzin w tym :

- 1) 49 rodzin spokrewnionych,
- 2) 28 rodzin niezawodowych,
- 3) 2 rodzinne domy dziecka.

W rodzinnej pieczy zastępczej przebywało w 2021 roku 123 dzieci, w tym:

- 1) 67 dzieci w rodzinach spokrewnionych,
- 2) 39 dzieci w rodzinach niezawodowych,
- 3) 17 dzieci w rodzinnych domach dziecka.

2.3. Wsparcie finansowe dzieci z niepełnosprawnościami w rodzinnej pieczy zastępczej

W rodzinach zastępczych wychowywały się dzieci, które ze względu na stan zdrowia miały orzeczenie o niepełnosprawności i w związku z tym, przysługiwało im dodatkowe świadczenie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania. Świadczenie było wypłacone na 10 dzieci.

2.4 Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej

W związku z art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmuje się na ich wniosek opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. W Zespole Pieczy Zastępczej w 2022 roku było zatrudnionych 3 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

2.4.1. Ilość rodzin oraz dzieci objętych wsparciem koordynatora

W 2022 roku koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej objęli łącznie opieką 50 rodzin, w tym:

- 1) 34 rodziny spokrewnione,
- 2) 14 rodzin niezawodowych,

3) 2 rodziny prowadzące rodzinny dom dziecka.

Opieka koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej została zaproponowana rodzinom zastępczym, w których występowały problemy opiekuńczo - wychowawcze z dziećmi, a także, gdy w opinii organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wymagały one tego rodzaju wsparcia ze względu np.: na krótki okres pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Wszystkie rodziny zastępcze zgłosiły chęć współpracy z koordynatorem.

Trzech koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej pozostawało w stałym kontakcie z rodzinami zastępczymi. Kontakty z rodzinami zastępczymi odbywały się poprzez rozmowy telefoniczne, a w razie potrzeby lub zaistniałej sytuacji, spotkania odbywały się w miejscu zamieszkania rodziny lub innym umówionym miejscu. Ilość spotkań uzależniona była od stwierdzonych i zgłoszonych potrzeb.

Jedenaście rodzin zastępczych zostało objętych wsparciem zgodnie z art. 77 ust.1a wymienionej ustawy, w myśl którego zadania koordynatora wykonywał organizator rodzinnej pieczy zastępczej.

Oprócz wsparcia koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 4 powyższej ustawy, rodzinom zastępczym został zapewniony także dostęp do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej.

2.4.2. Plan pomocy dziecku

W rodzinach objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej umieszczonych było ogółem 90 dzieci. Dla każdego dziecka, we współpracy z rodziną zastępczą i podmiotem organizującym pracę z rodziną, opracowany został plan pomocy dziecku, który zawierał obszary działania dostosowane do jego potrzeb i wieku.

W okresie sprawozdawczym koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej pracowali w niżej wymienionych obszarach:

- 1) zdrowie i rozwój, poprzez zapewnienie dostępu do świadczeń zdrowotnych oraz monitorowanie sytuacji zdrowotnej dziecka,
- 2) edukacja, poprzez monitorowanie sytuacji szkolnej dziecka, proponowanie mu zajęć pozalekcyjnych zapewniających rozwój uzdolnień i zainteresowań oraz organizowanie mu czasu wolnego,
- 3) zaspokajanie potrzeb emocjonalnych, bytowych, rozwojowych, społecznych i religijnych,
- 4) realizacja kontaktów z rodzicami biologicznymi i bliskimi osobami,
- 5) wychowanie dziecka w poczuciu swojej godności oraz budowaniu poczucia własnej wartości,

- 6) zapewnienie ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka.

Formą dokumentowania indywidualnej pracy z rodziną był plan pomocy dziecku oraz 634 kart dotyczących podjętych działań przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

2.4.3. Współpraca koordynatora z i innymi instytucjami

Koordynatorzy ściśle współpracowali z :

- 1) sądem,
- 2) placówkami edukacyjnymi,
- 3) placówkami medycznymi,
- 4) organizacjami działającymi na rzecz rodzin i dzieci.

2.4.4. Finansowanie rodzin zastępczych

Wszystkie rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka otrzymywały świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej.

Ogólny koszt udzielonej pomocy pieniężnej dla rodzin zastępczych wyniósł 1 376 803,92 zł, (1 520 świadczeń) w tym:

- 1) świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych – 608 283,54 zł (823 świadczeń),
- 2) świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych niezawodowych – 466 758,23 zł (418 świadczeń),
- 3) świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinnych domach dziecka – 301 762,15 zł (279 świadczeń).

Natomiast świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci pochodzących z terenu miasta Chełm, a umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów na podstawie zawartych porozumień wyniosły 271 505,92 zł (226 świadczeń).

Ponadto dzieci umieszczone w rodzinie zastępczej oraz w rodzinnym domu dziecka otrzymały dodatkowe wsparcie w postaci „dodatku wychowawczego” w wysokości 500,00 zł miesięcznie. Dodatek ten przysługuje niezależnie od dochodu na każde dziecko do ukończenia przez nie 18 roku życia. W okresie sprawozdawczym wypłacono dodatek na łączną kwotę 212 630,63 zł udzielając (431 świadczeń), w tym:

- 1) w rodzinach zastępczych spokrewnionych – 239 świadczeń (117 404,83 zł)
- 2) w rodzinach zastępczych niezawodowych – 122 świadczeń (60 225,80 zł)
- 3) w rodzinnych domach dziecka – 70 świadczeń (35 000,00 zł).

2.4.5 Okresowa ocena sytuacji dziecka oraz rodziny

W 2022 roku czterokrotnie (tj. w miesiącu: lutym, maju, wrześniu i listopadzie) została dokonana ocena sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka. Ocena sytuacji dziecka miała na celu ustalenie aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka, analizę stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną oraz stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb, a także oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje pierwszej oceny rodziny zastępczej albo prowadzącego rodzinny dom dziecka nie później niż przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka. Kolejna ocena jest dokonywana po upływie roku od dokonania pierwszej oceny a następne nie rzadziej niż co trzy lata.

W związku z powyższą oceną zostaje powoływany zespół w skład, którego wchodzi:

- 1) przedstawiciele Sądu Rejonowego w Chełmie III Wydział Rodzinny i Nieletnich,
- 2) przedstawiciele Ośrodka Adopcyjnego Filia Chełm,
- 3) koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej,
- 4) asystenci rodziny,
- 5) pracownicy socjalni,
- 6) rodzice biologiczni dzieci,
- 7) pedagodzy szkolni,
- 8) pracownicy Zespołu Pieczy Zastępczej.

Oceny sytuacji dziecka i rodziny odbywały się w siedzibie Zespołu Pieczy Zastępczej. W większości ocen sytuacji dziecka i rodziny udział brała rodzina zastępcza.

Z posiedzeń Zespołu do spraw oceny sytuacji dziecka koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej sporządzili 170 protokołów oraz 22 protokoły z oceny funkcjonowania rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka, które zostały przekazane do Sądu Rejonowego w Chełmie. Po posiedzeniach Zespołu protokoły z jego posiedzeń zostały przekazane również opiekunom zastępczym. Ośrodkowi Adopcyjnemu Filia w Chełmie przesłano informacje dotyczące 22 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie.

W 2022 roku podobnie jak w roku poprzednim 1 dziecko przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej zostało przysposobione.

Na podstawie art. 46 ww. ustawy prowadzono rejestr danych o osobach pełniących funkcje rodziny zastępczej zawodowej i rodziny zastępczej niezawodowej. Dane zawarte w tym rejestrze były przekazane do Sądu Rejonowego III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Chełmie.

III. Promocja rodzicielstwa zastępczego

W celu pozyskania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej Zespół Pieczy Zastępczej przeprowadził kampanię promującą ideę rodzicielstwa zastępczego, w ramach której zrealizowano następujące działania:

- 1) rozpropagowano kalendarze promujące rodzicielstwo zastępcze do instytucji na terenie miasta Chełm (300 szt.);
- 2) rozpowszechniano ulotki oraz materiały promujące rodzicielstwo zastępcze na imprezach kulturowych na terenie miasta Chełm (3000 szt. ulotek);
- 3) w radio Bon Ton w Rozmowach Dnia zastępca dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie udzielała informacji na temat pieczy zastępczej;
- 4) systematycznie zamieszczano informacje na temat rodzicielstwa zastępczego na stronie internetowej oraz Facebooku Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Chełmie;
- 5) w lokalnej prasie zamieszczono 1 informację dotyczącą promowania idei rodzicielstwa zastępczego;
- 6) pracownicy Zespołu Pieczy Zastępczej wraz z rodzinami zastępczymi i uczestnikami Dziennego Domu Senior + wzięli udział w akcji „Sprzątanie świata - Polska 2022”;
- 7) pracownicy Zespołu Pieczy Zastępczej uczestniczyli w imprezie plenerowej organizowanej przez Chełmski Park Wodny „ Wakacje jak dawniej”;
- 8) z okazji dnia Rodzicielstwa Zastępczego Zespół Pieczy Zastępczej zorganizował piknik "Rodzinnie się bawimy NIE uzależnieniom mówimy" w parku przy Bazylice Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Chełmie;
- 9) z okazji Światowego Dnia Świadomości Autyzmu w Galerii Chełmskiej pracownicy pieczy zastępczej roznosili ulotki z ręcznie robionymi niebieskimi motylkami metodą origami promując rodzinną pieczę zastępczą;
- 10) pracownicy Zespołu Pieczy Zastępczej w Galerii Chełmskiej promowali rodzicielstwo zastępcze podczas obchodów Święta Pszczoły pod hasłem "Słodko jak w ulu”;
- 11) pracownicy Zespołu Pieczy Zastępczej promowali ideę rodzicielstwa zastępczego podczas Chełmskich Wakacji Teatralnych organizowanych przez Chełmski Dom Kultury;
- 12) koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej rozpowszechniali ulotki dotyczące pełnienia funkcji rodziny zastępczej podczas wydarzeń kulturalnych na terenie miasta Chełm (Kino Letnie, Wieczór Chwały);

- 13) podczas Koncertu CLEO organizowanego przez Galerię Chełmską pracownicy Zespołu Pieczy Zastępczej promowali ideę rodzicielstwa zastępczego;
- 14) pracownicy oraz Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Chełmie wraz z rodzinami zastępczymi i uczestnikami Dziennego Domu Senior+ wzięli udział w uroczystościach Wojewódzkiego Dnia Rodziny organizowanego przez Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lublinie. Na uroczystości uhonorowano rodziny zastępcze dyplomami uznania;
- 15) podczas akcji "Pomóż Dzieciom Przetrwać Zimę" w Galerii Chełmskiej odbyło się wspólne kolędowanie oraz czytanie bajek i wierszy we współpracy z Integracyjnym Żłobkiem Miejskim „Chełmskie Niedźwiadki” w Chełmie. Pracownicy Zespołu Pieczy Zastępczej rozdawali świąteczne upominki w postaci małych sadzonek choinkowych.
- 16) podczas cyklicznych spotkań ze studentami z Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Chełmie pracownicy Zespołu Pieczy Zastępczej udzielali informacji na temat rodzicielstwa zastępczego poza rodziną biologiczną.

IV. Proces usamodzielnienia wychowanków rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo - wychowawczych

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Chełmie jest organizatorem wsparcia dla osób usamodzielnianych opuszczających rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo - wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo - terapeutyczne.

Proces usamodzielnienia każdego pełnoletniego wychowanka w 2022 roku przebiegał według indywidualnego programu usamodzielnienia, opracowanego przez wychowanka i jego opiekuna usamodzielnienia.

4.1 Finansowanie wychowanków rodzin zastępczych

Usamodzielnieni wychowankowie rodzin zastępczych (20 osób) w roku 2022 otrzymali następujące formy pomocy:

- 1) pomoc na kontynuowanie nauki – 34 599,66 zł (60 świadczeń),
- 2) pomoc na usamodzielnienie – 42 357,00 zł (7 świadczeń),
- 3) pomoc na zagospodarowanie – 15 776,00 zł (8 świadczeń).

Ogółem pomoc dla usamodzielnionych wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej w 2022 roku wyniosła 92 732,66 zł.

4.2 Finansowanie wychowanków placówek opiekuńczo - wychowawczych

Usamodzielnieni wychowankowie placówek opiekuńczo - wychowawczych (30 osoby) w 2022 roku otrzymali następujące formy pomocy:

- 1) pomoc na kontynuowanie nauki – 74 355,55 zł (129 świadczeń),
- 2) pomoc na usamodzielnienie – 82 311,00 zł (11 świadczeń),

Sprawozdanie z realizacji zadań gminy z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za 2022 rok oraz przedstawienie potrzeb związanych z ich realizacją

3) pomoc na zagospodarowanie – 10 518,00 zł (6 świadczeń).

Ogółem pomoc dla usamodzielnionych wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej w 2022 roku wyniosła 167 184,55 zł.

4.3 Pomoc wychowankom

Osobom opuszczającym po osiągnięciu pełnoletności rodzinę zastępczą lub placówkę opiekuńczo - wychowawczą udziela się pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych tj.:

- przygotowanie dokumentacji na mieszkanie socjalne oraz dotyczącej zatrudnienia,
- informowanie wychowanków o możliwości rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy, podjęcia szkoleń, staży organizowanych przez urząd pracy, pomoc w pisaniu CV.

Ogółem, w okresie sprawozdawczym w procesie usamodzielnienia uczestniczyło 50 pełnoletnich wychowanków, w tym:

- 1) 20 wychowanków z rodzin zastępczych,
- 2) 30 wychowanków z placówek opiekuńczo - wychowawczych.

Tabela

Liczba pełnoletnich wychowanków objętych poszczególnymi formami pomocy.

Lp.	Forma udzielonej pomocy	Liczba usamodzielnionych wychowanków z rodzin zastępczych	Liczba usamodzielnionych wychowanków z placówek opiekuńczo - wychowawczych
1.	Jednorazowa pomoc pieniężna na usamodzielnienie	7	11
2.	Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	8	16
3.	Pomoc na zagospodarowanie	8	6
4.	Mieszkanie socjalne	0	0
5.	Poradnictwo	1	3
6.	Mieszkania chronione	0	0

Źródło: opracowanie własne.

V. Instytucjonalna piecza zastępcza

Skierowanie dziecka pozbawionego częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej do placówki opiekuńczo - wychowawczej następowało po wyczerpaniu możliwości udzielenia pomocy w rodzinie naturalnej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej.

W 2022 roku do placówek opiekuńczo - wychowawczych na terenie miasta Chełm skierowano 37 dzieci, w tym: 9 dzieci do Chełmskiego Centrum Pomocy Dziecku i Rodzinie w Chełmie, Chełmskiego Centrum Pomocy Dziecku i Rodzinie Nr 2 w Chełmie 4 dzieci i 24 dzieci do Domu Małych Dzieci w Chełmie, 3 dzieci skierowanych do Domu Małych Dzieci nie zostało zrealizowane.

Sześcioro dzieci z instytucjonalnej pieczy zastępczej trafiło do rodzinnej pieczy zastępczej.

W okresie sprawozdawczym w wymienionych placówkach umieszczonych było łącznie 72 dzieci, 17 dzieci nie pochodziło z terenu miasta Chełm, w tym 9 dzieci cudzoziemskich. Placówki opiekuńczo - wychowawcze opuściło 27 wychowanków w tym: 3 osoby usamodzielnily się, 18 wychowanków powróciło pod opiekę rodziców biologicznych, 6 wychowanków zostało umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.

W placówkach opiekuńczo - wychowawczych w Chełmie, przebywały dzieci o szczególnych potrzebach rozwojowych i wychowawczych:

- 1) 16 wychowanków z deficytami wychowawczymi o postępującym procesie demoralizacji i z uzależnieniami;
- 2) 27 wychowanków z problemami edukacyjnymi;
- 3) 29 wychowanków z problemami zdrowotnymi, różnymi dysfunkcjami psychicznymi, zaburzeniami zachowania i emocji lub zaburzeniami opozycyjno - buntowniczymi.
- 4) 2 wychowanków jest w trakcie diagnozy w poradni psychologiczno - pedagogicznej w kierunku orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

VI. Szkolenia i konferencje

W 2022 roku asystenci rodziny oraz koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej podnosili kwalifikacje w zakresie pracy z dziećmi i rodziną poprzez udział w comiesięcznych superwizjach (128 godzin) realizowanych w ramach projektu „Bliżej Rodziny” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz licznych szkoleniach i konferencjach:

- 1) „Porozumienie bez przemocy”;
- 2) Telekonferencja Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie pomocy dla obywateli Ukrainy;
- 3) „Jak okiełznać emocje”;
- 4) „Więź jako czynnik chroniący rozwój człowieka”;
- 5) „Wsparcie rodzin skoncentrowane na rozwiązaniach”;
- 6) „Prawo dziecka do rodziny”;
- 7) „Dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i specjalnymi potrzebami rozwojowymi we współczesnej szkole”;

- 8) „Upowszechnianie idei deinstytucjonalizacji dla jednostek samorządu terytorialnego”;
- 9) „Cykl szkoleń z zakresu profilaktyki, diagnozy i terapii FASD skierowane do osób pracujących z dziećmi i młodzieżą”;
- 10) „Uzależnienia behawioralne”;
- 11) „Profilaktyka zachowań autoagresywnych, suicydalnych, depresji, zaburzeń nastroju, uzależnień behawioralnych i innych zaburzeń u dzieci i młodzieży z terenu Miasta Chełm ”;
- 12) Prezentacja rozwiązań w zakresie pieczy zastępczej proponowanych na gruncie projektu ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

VII. Poradnictwo specjalistyczne

Rodzinom mającym trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo - wychowawczych specjaliści z Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Chełmie w 2022 roku udzielili łącznie 1 536 porad specjalistycznych, w tym:

- 1) 1081 porad pedagogicznych,
- 2) 131 porad psychologicznych,
- 3) 176 porad prawnych,
- 4) 148 porad socjoterapeutycznych.

7.1 Świetlica środowiskowa

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 - 2020 do sierpnia 2022 roku funkcjonowała placówka wsparcia dziennego – Świetlica środowiskowa w ramach projektu „Bliżej Rodziny” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej. Natomiast od września 2022 roku placówka finansowana jest ze środków Miasta Chełm.

W placówce zatrudniono wykwalifikowaną kadrę:

- 1) trzech wychowawców,
- 2) opiekuna dziecięcego,
- 3) psychologa,
- 4) pedagoga,
- 5) logopedę.

Placówka dysponuje 30 miejscami dla dzieci zamieszkujących na terenie miasta Chełm w systemie rotacyjnym w okresie sprawozdawczym, z której skorzystało 56 dzieci.

W ofercie placówki znajdują się zajęcia:

- 1) zajęcia socjoterapeutyczne,
- 2) pomoc w nauce,
- 3) organizacja zabaw,
- 4) zajęcia sportowe,

- 5) zajęcia językowe,
- 7) zajęcia artystyczne,
- 8) zajęcia z robotyki.

VIII. Superwizja

W okresie sprawozdawczym realizowany był projekt „Bliżej rodziny” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego numer i nazwa Osi priorytetowe: 11 Włączenie społeczne, numer i nazwa działania: 11.2 Usługi społeczne i zdrowotne.

Przedmiotowy projekt obejmuje wsparcie asystentów rodziny i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Chełmie o charakterze:

- 1) edukacyjnym – tj. przekazywanie wiedzy, wymiana doświadczeń, propozycje konkretnych rozwiązań, porady, informacje o sposobach postępowania w konkretnej sytuacji;
- 2) wspierająco - wzmacniającym – skoncentrowane na sposobach rozładowania napięcia, odreagowania, radzenia sobie z presją otoczenia, głębszym wglądzie w siebie i problem.

Wsparcie to realizowane było z myślą o nowych, pomocnych formach pracy z klientem, stałym podnoszeniu kompetencji ww. pracowników, weryfikacji ich umiejętności, eliminowaniu ewentualnie popełnianych błędów. W efekcie wsparcie to stanowiło profilaktykę wypalenia zawodowego i dawało możliwość otrzymania wsparcia emocjonalnego.

Powyższe usługi superwizji podnosiły kompetencje zawodowe i utrzymały wysoki poziom usług świadczonych przez asystentów rodziny i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Do zakresu obowiązków superwizora należało:

- 1) indywidualna praca z asystentem rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej,
- 2) wprowadzanie ewentualnych zmian i usprawnień form pracy pomocnych w pracy z klientem.

Pracownicy Zespołu Pieczy Zastępczej systematycznie brali udział w spotkaniach z superwizorem, podczas których korzystali z wiedzy merytorycznej oraz praktycznej a także na bieżąco konsultowali trudne sytuacje pojawiające się w rodzinach. Pracownicy we współpracy z superwizorem rozwiązywali problemy środowisk, które są objęte wsparciem asystenta rodziny i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

IX. Działania na rzecz deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej

W okresie sprawozdawczym rozpoczął się projekt „Opracowanie i pilotażowe wdrożenie mechanizmów i planów deinstytucjonalizacji usług społecznych” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.8. Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym. Mieszkania treningowe – szansa na samodzielność”

Jedną z grup objętych działaniami w projekcie są wychowankowie opuszczający instytucjonalną pieczę zastępczą (7 wychowanków). Osoby objęte działaniami w pierwszym etapie mają szansę na skorzystanie z możliwości zamieszkania w mieszkaniu treningowym.

Osoby biorące udział w projekcie zostaną objęte:

- 1) pracą socjalną,
- 2) doradztwem zawodowym,
- 3) wsparciem psychologa,
- 4) wsparciem seksuologa.

Wychowankowie będą brali udział w :

- 1) zajęcia z coachingu,
- 2) warsztatach z zakresu zachowań prozdrowotnych i profilaktyki uzależnień oraz rozwiązywania codziennych problemów w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- 3) spotkaniach integracyjnych,
- 4) wyjazdach integracyjnych.

Z każdym uczestnikiem projektu prowadzony jest indywidualny plan usamodzielnienia realizowany pod kierunkiem opiekuna usamodzielnienia.

Wnioski:

Zatrudniona w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Chełmie w Zespole Pieczy Zastępczej w pełni zabezpieczała potrzeby w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Ze względu na różnorodność problemów występujących w rodzinach oraz zapewnienie jak najlepszego wsparcia dostosowanego do ich potrzeb asystenci rodziny sukcesywnie podnosili swoje kwalifikacje w zakresie pracy z dziećmi i rodzinami poprzez uczestnictwo w szkoleniach oraz korzystanie z superwizji.

W 2022 roku w ramach akcji promujących rodzicielstwo zastępcze pozyskano 4 rodziny zastępcze niezawodowe oraz 6 rodzin zastępczych spokrewnionych. Ponadto przeszkolono 3 osoby na kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej

Sprawozdanie z realizacji zadań gminy z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za 2022 rok oraz przedstawienie potrzeb związanych z ich realizacją

niezawodowej, w tym 1 małżeństwo, u którego umieszczono 3 dzieci. Natomiast w utworzonych rodzinach zastępczych spokrewnionych zostało umieszczonych 12 dzieci. Prowadzone były działania mające na celu dalsze wsparcie rodzin zgodnie z wymogami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Jednocześnie pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Chełmie zostali przeszkoleni w zakresie możliwości przeprowadzania szkoleń kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych.

Wszystkie objęte rodziny miały zapewnione wsparcie zgodnie z wymogami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

DYREKTOR

mgr Anna Szalasi

